Woordvoering voorjaarsdebat GroenLinks-fractie

Benni Leemhuis, Groningen, 1 juli 2015

Voorzitter,
We leven in een tijd die vraagt om nieuwe oplossingen. We moeten het hebben van meer samenwerking, meer eenvoud en minder zware structuren. Want in de maatschappij, het bedrijfsleven en ook in bestuur en politiek blijkt dat de traditionele patronen en structuren lang niet altijd meer werken.

Een buitengewoon goed voorbeeld van het zoeken naar nieuwe oplossingen is de G1000. Honderden Groningers kwamen op 6 juni samen om met elkaar te praten over onze stad, en wat ze voor onze stad willen. Gezamenlijk werd gekozen voor een tiental ideeën voor de stad, waar de deelnemers verdere uitwerking van wensten. Bij die ideeën zit een dromenmakelaar, die als een spin in het web verbinding weet te leggen tussen de wensen van stadjers en de mensen of organisaties die hen daarmee verder kunnen helpen. Of het omvormen van de Diepenring tot een echte ontmoetingsplek voor de stad, onder andere door het nemen van verkeersmaatregelen. Er zit het idee bij om het principe van een basisinkomen verder uit te werken, of om een G100 burgertop in de wijken te organiseren, of de wens om meer betrokkenheid van stadjers te krijgen bij het groen in de stad en aandacht te vragen voor de ecologische structuur. Na die prachtige dag op 6 juni kwam afgelopen zaterdag wederom een grote groep mensen bijeen om verder te werken aan deze ideeën. Mijn fractie is erg blij met wat mensen in het kader van de G1000 zelf oppakken, we zijn benieuwd waar deze ideeën toe zullen leiden en we treden ze welwillend en positief tegemoet.

Een ander voorbeeld van die nieuwe manier van samenwerken met de stad is de keuze van het college voor veranderlabs. Een achttal labs zijn van start gegaan op thema's als innovatie van de sociale zekerheid, welstand in de Schildersbuurt, ontwikkeling van het A-kwartier, binnenstadsdistributie, wijkgericht werken en veiligheid. Stadjers, wetenschappers, ambtenaren en ondernemers werken samen aan de antwoorden op deze vraagstukken. Mijn fractie is blij met deze vernieuwende aanpak. Kan het college al iets zeggen over de eerste ervaringen met de veranderlabs?

Een derde vernieuwende aanpak is die van de leefstraten, waarmee Groningen weer een stukje mooier en leefbaarder zou kunnen worden. Leefstraten zijn de afgelopen jaren al een groot succes geworden in de Stad Gent, waar de inwoners van bijna twee dozijn straten inmiddels de kans hebben gekregen om gedurende een aantal maanden hun straat naar eigen inzicht in te richten, zodat de openbare ruimte voor hun deur meer onderdeel van hun leefwereld werd, waar meer gespeeld kon worden, waar meer ontmoeting plaatsvond en waar ruimte voor groen ontstond. In de aanloop naar dit debat blijkt dat deze aanpak leeft: recent een groot artikel in de Volkskrant, in Rotterdam wordt er nu ook mee geëxperimenteerd en onafhankelijk van elkaar bleken zowel Student en Stad als mijn fractie een motie over leefstraten in voorbereiding te hebben. We voegden daarom onze moties samen die ik straks - ook nog mede namens D66 - indien.

Voorzitter, er zijn tekenen dat we langzamerhand uit de economische crisis kruipen, maar dat herstel is broos, en nog altijd daalt de werkloosheid maar mondjesmaat en de gevolgen van de landelijke bezuinigingsrondes van de afgelopen jaren zijn nog steeds fors. Het is zaak om nu vooruit te kijken en vooruit te plannen. De afgelopen maanden zijn een aantal grote stappen daarin gemaakt. Groningen Geeft Energie, de Woonvisie, de Fietsstrategie en de Binnenstadvisie. Om maar een paar mijlpalen te noemen. En eerder al stelden we de Economische agenda 2015-2019 vast en werden we recent geïnformeerd over projecten in het bijbehorende G-kwadraat. Stuk voor stuk zullen ze een bijdrage leveren aan de versterking van de stad. De stad wordt daarmee aantrekkelijk voor investeringen, leefbaarder voor haar inwoners en beter voorbereid op de toekomst. Het is van groot belang dat we ons daarbij richten op waar we goed in zijn. Groningen specialiseert zich als de stad van gezond ouder worden, duurzame energie en de energietransitie. En het klimaat voor start-ups blijkt in Groningen geweldig. We streven daarin makkelijk een stad als Amsterdam voorbij.

Maar het versterken van het economisch klimaat doen we ook door te blijven investeren in cultuur, wat z'n beslag zal krijgen in de volgende cultuurnota. En evenementen zorgen ook voor een aantrekkelijke en bruisende stad. De stad heeft de toekomst blijkt meer en meer, zeker ook in internationaal perspectief. En misschien is Nederland een klein land, maar eigenlijk is Nederland een grote stad. Met enigszins lelijke namen als Deltametropool of Megacity Nederland is het precies dat wat de Sociaal Economische Raad stelt in haar advies ter voorbereiding op de Agenda Stad van de regering: steden moeten binnen Nederland veel meer samenwerken, zich als stad en regio richten op de sterke punten en daarbij zorgen dat er uitstekende digitale en infrastructurele verbindingen bestaan binnen die grote stad Nederland. Zo kan ook de werkgelegenheid verbeteren en krijgen mensen weer kansen. Zeker als er goed samengewerkt wordt binnen de arbeidsmarktregio's. Juist nu is in deze stad meer werkgelegenheid nodig voor al die duizenden mensen die noodgedwongen aan de kant staan. Een sterk economisch beleid is daarbij noodzakelijk. En het is daarom in deze context ook zo belangrijk dat de gemeente gaat beginnen met de gesprekken met uitkeringsgerechtigden of, zoals het wat lelijk is gaan heten, de 'screening' van de cliënten van de sociale dienst: in gesprek gaan om te kijken wat mensen nodig hebben, wat hun sterke kanten zijn zodat ze straks de sprong naar een baan beter kunnen maken. Los van het feit dat het sowieso goed is om met mensen in gesprek te gaan en om ze te begeleiden bij de activering en hulp aan te bieden waar dat nodig is.

En ik zei het net al: ook goede verbindingen zijn essentieel. Het is daarom geweldig nieuws dat de provincie zich actief inzet voor de verbetering van de spoorlijn naar Bremen. En als ook een hogesnelheidsverbinding naar de Randstad weer op de agenda zou komen dan kan Groningen een schakel worden in een hoogwaardig netwerk dat van Brussel, en de randstad tot aan Hamburg, Kopenhagen en nog verder reikt.

Voorzitter, we bespreken hier de voorjaarsbrief en het meerjarenperspectief. Het aanvankelijke positieve beeld uit de voortgangsrapportage voor 2015 vervaagde als gevolg van de correctie van de fout met de nominale compensatie en als gevolg van de uitkomst van de meicirculaire. Het meerjarenperspectief was voor de volgende jaren licht positief en de meicirculaire leek dat nog enigszins te verbeteren, maar ook hier zijn de effecten van de herberekening van de nominale compensatie fors.

Zorgen heeft mijn fractie met name over de kortingen op de integratie-uitkering sociaal domein. Tot en met 2017 gaat dat om een verslechtering van in totaal bijna 14 miljoen euro. En dat bovenop forse kortingen die al op die budgetten zijn doorgevoerd, in een tijd dat juist de transitie in volle gang is en opgebouwd moet worden en er ruimte moet zijn voor de vernieuwing in het sociale domein. Het college schat in dat het in de sector opgevangen zou moeten worden, maar mijn fractie vindt dit fors. Wat zijn de gevolgen? Wat gaan de zorg-ontvangers hiervan merken, zowel de bestaande als de toekomstige? Is het wel reëel om deze forse tegenvaller op te vangen binnen het sociale domein? Het blijft voor mijn fractie daarbij uitgangspunt dat iedereen de zorg ontvangt die ze nodig hebben.

Ook het vinden van de structurele dekking van de bezuinigingsoperaties uit het verleden baart zorgen. Hoewel van een structurele taakstelling van 26 miljoen voor 13 miljoen euro aan maatregelen is genomen blijft er dus nog een even groot knelpunt over. Mijn fractie is het daarbij eens met de benadering van het college om te denken in kerndoelen. Wat beogen we te bereiken met het bestaande beleid, en kan dat zelfde doel niet anders en goedkoper ook worden bereikt. Daarom moet met name ook bij de reguliere activiteiten gezocht worden. Wat is daarvan het maatschappelijke rendement? Mogelijk dat juist nog in de wijze waarop reguliere taken worden uitgevoerd ruimte zit? We verwachten van het college bij de begroting een samenhangend en beredeneerd voorstel waardoor de raad in het najaar voldoende inzicht krijgt en in staat is om een goede afweging te maken bij de keuzes.

Voorzitter, in de raadsvergadering van 18 februari heeft deze raad het college verzocht bij het Rijk te pleiten voor een zo snel mogelijke reductie van de gaswinning in de bandbreedte 21 tot 30 miljard kubieke meter gas. Uit het feit dat de minister nu komt met 30 miljard kuub - en nog wat opslagen hier en daar - blijkt duidelijk dat de doelstelling in die bandbreedte eigenlijk nog niet gehaald is. Maar uiteraard is dat het college in geen geval aan te rekenen. Mijn fractie is ervan overtuigd dat het college alles doet dat in zijn vermogen ligt om in het gaswinnings- en bevingsdossier zo goed mogelijk de belangen van de stad en haar

inwoners te behartigen. Ook de regelmatige update door middel van collegebrieven zorgt dat de raad en daarmee de stad goed meegenomen wordt in de stand van zaken.

Maar toch is het duidelijk dat het geduld en vertrouwen van de inwoners van de provincie Groningen en dus ook in de Stad flink op de proef wordt gesteld. Bij dit niveau van gaswinning blijft de kans op bevingen bestaan, er wordt er niet tegemoet gekomen aan het advies van het Staatstoezicht op de Mijnen om de gaswinning significant te verminderen, er zijn, los van het gebied rond Loppersum, nog altijd geen risico-analyses gemaakt van de andere clusters, terwijl deels in die putten de winning omhoog is gegaan. Verder zijn er amper huizen versterkt en de schrijnende gevallen lijken nog altijd niet of nauwelijks geholpen. En er is geen lange termijnperspectief voor de verdere reductie van de gaswinning. En dat terwijl de kans op een beving van 10x de kracht van die van Huizinge blijft bestaan.

Voorzitter, het zijn rare tijden. Want u zult het misschien nog niet vaak meegemaakt hebben dat een woordvoerder van GroenLinks een pauselijke encycliek aanhaalt, maar het is nu zelfs tot de Paus doorgedrongen dat de klimaatverandering van de laatste paar decennia voor het grootste deel veroorzaakt is door de enorme concentratie van koolstofdioxide, methaan en andere stoffen die vooral worden uitgestoten door menselijke activiteit. De Paus roept iedereen op om zijn of haar handelen zo aan te passen dat die uitstoot wordt gereduceerd. En het onderzoek dat ECN in opdracht van Greenpeace heeft uitgevoerd toont aan dat het ook kan: een reductie van de gasvraag met 11 tot 16,5 miljard kuub is mogelijk. De substantiële reductie van gaswinning is niet alleen moreel gewenst, het is ook haalbaar en zelfs ook afgedwongen, want afgelopen woensdag deed de rechter een historische uitspraak met het oordeel dat de staat maatregelen moet nemen om een reductie van minstens 25% van de CO2 uitstoot te bereiken voor 2020 om de klimaatverandering tegen te gaan. Het rijk is nu aan zet. Wat mijn fractie betreft door niet in beroep te gaan tegen de uitspraak maar door meteen de noodzakelijke maatregelen te nemen. De eerste stap zou daarbij een forse reductie van het gebruik van aardgas uit Groningen moeten zijn. Mijn fractie dient hierover een motie in.

En voorzitter, er zijn op dit moment genoeg mensen in Groningen maar ook in de rest van het land die graag zelf ook een bijdrage willen leveren om minder afhankelijk van gas te worden. En gas is allang niet meer nodig om je huis te verwarmen, je tapwater mee te verwarmen of om mee te koken. Groen gas, doorstroomverwarmers, zonneboilers, infraroodverwarming, warmtepompen en dat alles gecombineerd met groene stroom, al dan niet geleverd door windmolens van de windcentrale of de eigen zonnepanelen via Grunneger Power. Straks, als het warmtenet in het Noordwesten van de stad er ligt, is dat voor velen ook een prachtig alternatief. Maar het is niet meteen een makkelijke opgave, want er is behoefte aan meer kennis over de alternatieven van gas en het moet ook gefinancierd worden.

Naast de al genoemde moties dient mijn fractie moties in over laadpunten voor elektrische fietsen en de verbetering van suïcidepreventie.